

15.05 – 26.06 2016

Opening: 14.05

5 – 8 pm

Rozenstraat 59 / NL-1016 NN Amsterdam
www.smba.nl

Jerónimo Voss

True wealth is silence of time

Inverted Night Sky

SMBA

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam
Newsletter N° 146

Jeronimo Voss, *Inverted Night Sky*, 2016. Single channel full-dome projection, video installation, duration 10' loop

Jeronimo Voss – Inverted Night Sky

15 May – 26 June 2016

Opening: Saturday 14 May, 5pm – 8pm

2013 marked the start of Voss' long-term artistic research project in collaboration with the Anton Pannekoek Institute for Astronomy in Amsterdam. This was instigated upon his discovery of a drawing of the Milky Way created by Dutch astronomer, and radical socialist thinker Anton Pannekoek (1873 – 1960). The exhibition, along with a corresponding two-day conference 'Ways of Viewing Science and Society' realized with the The Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW), and the Astronomical Institute marks the final iteration of this collaborative investigation, which has sought to develop unique overlaps between the domains of contemporary artistic practice and science. This will be the last exhibition in SMBA's 23 years of existence.

Encapsulating his understanding of, and approach toward, society, and in contrast to the conventional representations that preceded it, Pannekoek's construction of the Milky Way stemmed from a bottom-up approach: attending to the irregular groups and particularities of nebulae in order to determine the larger structures, and finally – to arrive at an overall view. Created from the perspective of the naked eye, this study stands to be the most accurate to date.

What is the continuing relevance of this image in 2016? Adopting this question as his point of departure, Voss explores the reciprocal relationship between the political and the scientific through three newly created works: *Inverted Night Sky*, *Aspects of the Milky Way*, and *Relativistic Working Time*. Through methods of montage, a central

Jeronimo Voss – Inverted Night Sky

15 mei t/m 26 juni 2016

Opening: zaterdag 14 mei, 17.00 – 20.00 uur

2013 markeerde de start van Voss' langer lopend onderzoeksproject dat hij ontwikkelde in samenwerking met het Anton Pannekoek Instituut voor Astronomie in Amsterdam, een onderzoek dat begon met de ontdekking van een tekening van de Melkweg gemaakt door de Nederlandse astronoom en radicale socialistische denker Anton Pannekoek (1873 – 1960). De tentoonstelling, samen met de daaraan verwante conferentie 'Ways of Viewing Science and Society' georganiseerd in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, en het Anton Pannekoek Instituut, luidt het laatste deel in van een onderzoek dat unieke raakvlakken tussen hedendaagse kunst en wetenschap aan het licht brengt. 'Jeronimo Voss – Inverted Night Sky' is de laatste tentoonstelling in SMBA's 23 jarige bestaan.

Pannekoeks constructie van de Melkweg vloeide voort uit een *bottom-up* benadering, vergelijkbaar met zijn begrip en gewenste benadering van de maatschappij, en die bovendien afweek van de conventionele representaties: hij focust in zijn tekeningen op de onregelmatige constellaties van sterren en nevels om zo hun overkoepelende structuur te kunnen bepalen. Pannekoeks studie, gebaseerd op waarnemingen die hij deed met het blote oog, biedt nog altijd de meest accurate voorstelling van de Melkweg.

Wat is de blijvende relevantie van deze afbeelding anno 2016? Voss neemt deze vraag als uitgangspunt om de onderlinge relatie tussen politiek en wetenschap te onderzoeken in drie nieuwe werken: *Inverted Night Sky*, *Aspects of the Milky Way* en *Relativistic Working Time*.

Jeronimo Voss, *Inverted Night Sky*, 2016. Single channel full-dome projection, video installation, duration 10' loop

Door middel van montage, een kenmerkend aspect van zijn oeuvre, leggen deze werken elk op hun eigen manier verbanden bloot tussen de immateriële aanwezigheid van astronomie en de historische en economische realiteit van het leven van alledag. Naast het wetenschappelijke belang van Pannekoeks onderzoek voor de astronomie, laten diens tekeningen zich ook lezen als een kritiek op klassenverhoudingen en de economie van de tijd die hieraan verbonden is. In een poging de huidige economie van de tijd, gedomineerd door de Newtoniaanse absolute tijd, te ontstijgen of op zijn minst uit te dagen, zet Voss de tekening van het sterrenstelsel en de sociale idealen die hierin besloten liggen in om te speculeren over een maatschappij waar “ware rijkdom het zwijgen van de tijd is”.

Eenmaal tentoongesteld in SMBA impliceert de “economie van de tijd” een bredere betekenis doordat het ‘t in- en in kapitalistische credo “tijd is geld” confronteert met de tijdloosheid van het collectief. Deze notie van collectiviteit, die als “publiekelijkheid” lijnrecht tegenover private (financiële) belangen staat, benadrukt de moeilijke positie waarin publieke instellingen zich op dit moment bevinden. In deze tentoonstelling speculeren we graag samen met Voss over een maatschappij waarin het zwijgen van de tijd de ware rijkdom is.

Gelijktijdig met de tentoonstelling in SMBA en de tweedaagse conferentie ‘Ways of Viewing Science and Society’ in de KNAW (9 en 10 juni), zijn Pannekoeks originele tekeningen te zien in de tentoonstelling ‘Out of the Box’, Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam (17 maart t/m 4 september).

De beschrijvende tekst in deze nieuwsbrief is geschreven in nauwe samenwerking met de kunstenaar.

Jelle Bouwhuis is hoofd Stedelijk Museum Bureau Amsterdam
Rosa de Graaf is assistent curator Stedelijk Museum Bureau Amsterdam

characteristic of his artistic oeuvre, each of the works opens up connections between intangible astronomical presence, and the historic and economical realities that govern everyday life. Beyond its astronomical function within the domain of science, also active within the drawing is a view on socialism which (then and now) offers a critique on class relations and its respective economy of time. In an attempt to transcend, or at the very least challenge, our present day economy of time – as dominated by Newtonian absolute time – Voss investigates the drawing of the night sky, and the social ideals therein contained, as a means to speculate upon a society where “true wealth is silence of time.” Framed within the context of SMBA, this topic of the “economy of time” assumes broader relevance – confronting the notion that sees “time as money” – an ultimately individualist capitalist view – with the timelessness of the collective.

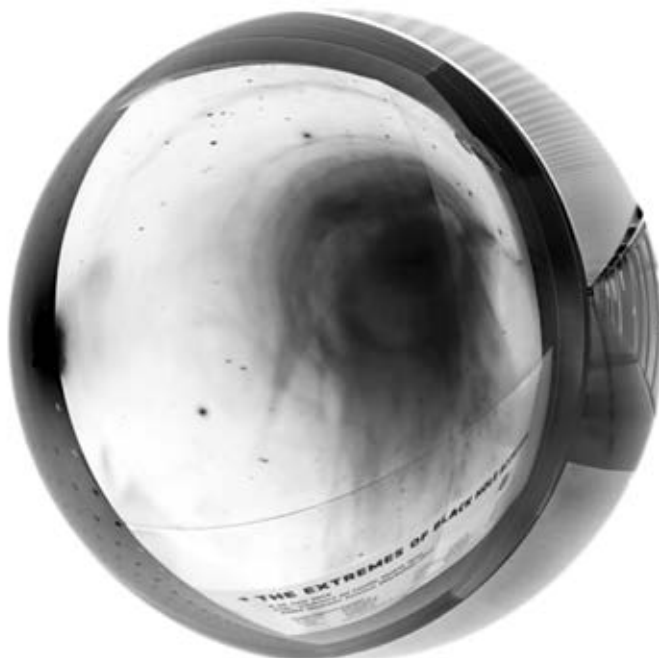
This collectivism, standing as “publicness” in binary opposition to private interests, pinpoints the current predicament public institutions – such as SMBA – find themselves in. With this exhibition we join Voss in speculating upon a society where true wealth is silence of time.

In conjunction with the exhibition at SMBA, and the two-day conference ‘Ways of Viewing Science and Society’ held at KNAW (June 9 & 10), Pannekoek’s original drawings are currently on view at The Special Collections of the University of Amsterdam, in an exhibition titled ‘Out of the box’ (March 17 – September 4).

The following descriptive essay has been compiled in close collaboration with the artist.

Jelle Bouwhuis, Head of Stedelijk Museum Bureau Amsterdam
Rosa de Graaf, Assistant Curator at Stedelijk Museum Bureau Amsterdam

Jeronimo Voss (b. 1981, DE) lives and works in Frankfurt am Main, where he studied Fine Arts at the HfBK Städelschule and the Free Class. His installations have been shown at various institutions, including Clarkhouse Initiative, Bombay (2016); Der Tank, Basel (2015);

Jeronimo Voss, *Inverted Night Sky*, 2016. Single channel full-dome projection, video installation, duration 10' loop

Max-Pechstein-Museum, Zwickau (2015); SMBA (2015, 2011); Bielefelder Kunstverein (2014/15); Werkbund Forum, Frankfurt/Main (2014); MMK Zollamt, Frankfurt/Main (2013/14, 2009); Irish Museum of Modern Art, Dublin (2013); Secession, Vienna (2013); Württembergischer Kunstverein Stuttgart (2013); Westfälischer Kunstverein Münster (2013); Basso Berlin (2011); Kunsthaus Bregenz (2011); Frankfurter Kunstverein (2010); MOCA, Belgrade (2009); Kölnischer Kunstverein (2009), and Künstlerhaus Stuttgart (2009). His installation *Eternity through the Stars* (2012) was shown in the Planetarium of the Orangery in Kassel as part of dOCUMENTA (13). He is part of the Realism Working Group, that in 2015, together with Brussels-based architecture office Dogma, presented a communal housing model for artists at the Haus der Kulturen der Welt (HKW), Berlin.

Support and thanks

The exhibition has been made possible with thanks to the collaborative efforts of Marinda van Ameijde, Devin van Gils, Janneke Bosma, and Jaap Vreeling from Dongemond College in Raamsdonksveer, for their research towards the full-dome projection and construction on display in the exhibition; the Anton Pannekoek Institute for Astronomy, Amsterdam; and the support of the Gesellschaft zur Förderung der Westfälischen Kulturarbeit (GWK); the Institut für Auslandsbeziehungen (ifa); and Stichting Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK). The artist would also like to thank Artis Planetarium, based in Amsterdam, for opening their doors to his artistic research.

In addition, the artist would also like to thank Marinda van Ameijde, Borja Barrera, Yogesh Barve, Anne-Marie Bernhard, Minou van Beurden, Sudip Bhattacharyya, Manon van den Blik, Anthony van Bokhoven, Sachin Bonde, Janneke Bosma, Jelle Bouwhuis, Linde ten Broek, Danyel Budak, Zasha Colah, Jeroen van Dongen, Merel Feije, Susan Franzen, Devin van Gils, Rosa de Graf, Milo Grootje, Quim Guixa, Annelies en Have, Jason Hessels, Edward van den Heuvel, Eva Hidalgo, Koen Hilberdink, Nina Hülsmeier, Poonam Jain, Frank de Jong, Ingrid Klenner, Joram Kraaijeveld, Naresh Kumar, Joeri van Leeuwen, Marcel van der Linden, Oliver Linnenbach, Saviya Lopez, Dominik Lux, Paul Mattick, Helga Marx, Alexander Mitschke, Thomas Neulen, Jan Willem Overdijk, Prabhakar Pachpute, Rupali Patil, Amol Patil, Daniela de Paulis, Albert Pla, Eric-John Russel, Sumeshwar Scharma, Marte Schwabe, Christoph Schwarz, Jessica Sehr, Mark Spoelstra, Bart van der Steen, Martin Steinhagen, Abigail Stevens, Martin Stiehl, Chaokang Tai, Sajoscha Talirz, Lionel Ruiz, Ella Uijtwilligen, Mayank Vahia, Jaap Vreeling, Kerstin Winking, Ralph Wijers, Marcella Wijngaarden.

JERONIMO VOSS – INVERTED NIGHT SKY

Light pollution usually makes it impossible for people living in cities and metropolitan areas to observe the Milky Way. Night skies were darker when the astronomer Anton Pannekoek (1873 – 1960) conducted his research about the Milky Way on the basis of naked-eye observation between 1890 and 1927 in the Netherlands and Indonesia. His final image of the night sky is the most exact representation of the Milky Way's light structure as it is visible to the human eye. Thus, from 1927 on it has been used as the basis for all planetarium projection systems designed by Carl Zeiss, in order to represent to a broad audience the galaxy in which our solar system is located. These night sky drawings became the point of departure for a new series of works by Jerónimo Voss.

As a visual artist, Voss is intrigued by technologies of projection and how they can make it possible to appropriate space. His practice is based on extensive research into the different techniques of projection, its phantasmagorical history and connections to theories of progress and science, especially the science of astronomy, for which the main source of information is light. Over the last five years, Voss has taken on cosmological narratives in works such as *The Sun Was Captured, Yet No Victory* (2011) and *Eternity through the Stars* (made for dOCUMENTA 13, Kassel, 2012), *Light Archive* (2012) and *In Dependent Gravity* (2013/2014). With the exhibition *Inverted Night Sky* he is adding a new chapter to his body of work.

About three years ago, Voss started researching the backgrounds of the night sky drawing found in the Anton Pannekoek Institute for Astronomy in Amsterdam. The black and white charcoal drawing on paper shows an inverted image of the Milky Way with its significant light intensities and structures. Intrigued by questions surrounding connections

Jerónimo Voss (1981, DE) woont en werkt in Frankfurt am Main, waar hij Beeldende Kunst studeerde aan de HfbK Städelschule en de Free Class. Zijn installaties werden vertoond bij diverse instituten waaronder Clarkhouse Initiative, Bombay (2016); Der Tank, Basel (2015); Max-Pechstein-Museum, Zwickau (2015); SMBA (2015, 2011); Bielefelder Kunstverein (2014/15); Werkbund Forum, Frankfurt/Main (2014); MMK Zollamt, Frankfurt/Main (2013/14, 2009); Irish Museum of Modern Art, Dublin (2013); Secession, Vienna (2013); Württembergischer Kunstverein Stuttgart (2013); Westfälischer Kunstverein Münster (2013); Basso Berlin (2011); Kunsthaus Bregenz (2011); Frankfurter Kunstverein (2010); MOCA, Belgrade (2009); Kölnischer Kunstverein (2009), and Künstlerhaus Stuttgart (2009). Zijn installatie *Eternity through the Stars* (2012) werd getoond in het Planetarium van de Orangery in Kassel tijdens dOCUMENTA (13). Hij maakt deel uit van de *Realism Working Group*, die in 2015 samen met het in Brussel gevestigde architectenbureau Dogma een model voor collectieve huisvesting voor kunstenaars presenteerde in het Haus der Kulturen der Welt (HKW) in Berlijn.

Support en dank

De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door de gezamenlijke inspanningen van Marinda van Ameijde, Devin van Gils, Janneke Bosma en Jaap Vreeling van het Dongemond College in Raamsdonksveer die onderzoek hebben gedaan naar de koepelvullende projectie en de constructie die deel uitmaakt van de tentoonstelling; het Anton Pannekoek Instituut voor Astronomie, Amsterdam; en de genereuze steun van het Gesellschaft zur Förderung der Westfälischen Kulturarbeit (GWK); het Institut für Auslandsbeziehungen (IfA) en Stichting Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK). De kunstenaar wil ook graag de medewerkers van het Planetarium van Artis bedanken voor het openstellen van hun deuren voor zijn onderzoek.

JERONIMO VOSS – INVERTED NIGHT SKY

Lichtvervuiling maakt het voor mensen die in steden of verstedelijkte gebieden wonen doorgaans onmogelijk om de Melkweg te observeren. De nachthemel was donkerder toen astronoom Anton Pannekoek onderzoek naar de Melkweg verrichtte aan de hand van waarnemingen met blote oog in Nederland en Indonesië tussen 1890 en 1927. Zijn uiteindelijke beeld van ons sterrenstelsel geldt nog steeds als de meest accurate representatie van de lichtstructuur van de Melkweg zoals deze zichtbaar is voor het menselijk oog. Sinds 1927 vormen zijn tekeningen om die reden de bron voor alle planetarium projectiesystemen ontworpen door Carl Zeiss, bedoeld om een breed publiek kennis te laten maken met het sterrenstelsel dat ons zonnestelsel herbergt. Deze tekeningen zijn tevens het vertrekpunt van een nieuwe reeks werken door Jerónimo Voss.

Als beeldend kunstenaar is Voss gefascineerd door de technologie van projecties en de manier waarop deze in staat zijn om zich ruimte toe te eigenen. Zijn kunstenaarspraktijk is gebaseerd op gedegen onderzoek naar de diverse projectietechnieken, de fantasmagorische geschiedenis ervan en diens relaties met theorieën over vooruitgang en wetenschap, met name die van de astronomie, waarvoor licht de belangrijkste bron van informatie is. In de afgelopen vijf jaar heeft Voss zich met werken zoals *The Sun Was Captured, Yet No Victory* (2011) en *Eternity through the Stars* (gemaakt voor dOCUMENTA 13 in Kassel, 2012), *Light Archive* (2012) en *In Dependent Gravity* (2013/2014) bezig gehouden met diverse kosmologische narratieven. Met de tentoonstelling *Inverted Night Sky* voegt hij een nieuw hoofdstuk toe aan zijn oeuvre.

Ongeveer drie jaar geleden startte Voss zijn onderzoek naar de herkomst van een tekening van ons sterrenstelsel die hij vond in het Anton Pannekoek Instituut voor

Public Program

○ Conference*

9 – 10 June

Location: KNAW

Register via: iop.uva.nl/pannekoek2016

Anton Pannekoek
(1873 – 1960)

Ways of Viewing Science and Society

○ Public exhibition tour
Wednesday 8 June, 6pm
Location: SMBA
Ahead of the two day conference 'Ways of Viewing Science and Society', a tour around the parallel SMBA exhibition will be organised.

○ Coinciding exhibition 'Out of the box' (March 17 – September 4).
Location: The Special Collections of the University of Amsterdam.
Including Anton Pannekoek's original drawings, the starting point for Voss' SMBA exhibition.

*Speakers of the conference: Gerard Alberts, David Baneke, Klaas van Berkel, Jeroen van Dongen, Johan Hartle, Edward van den Heuvel, Alex de Jong & Joost Kircz, Bart Karstens, Alexei Kojevnikov, Sven Lütticken, Paul Mattick Jr., Daniela de Paulis, Annemarie Rullens, Eric-John Russell, Robert W. Smith, Bart van der Steen, Chaokang Tai, Jennifer Tucker, Gerrit Voerman, Jeronimo Voss, Alena J. Williams.

The conference is organized by the Royal Netherlands Academy and the Anton Pannekoek Institute for Astronomy of the University of Amsterdam, in collaboration with SMBA

between Pannekoek's work as an astronomer and his socialist engagement, Voss started a conversation with historian of science Chaokang Tai, who argues that Pannekoek's astronomical methods are clearly connected to the communist debates in which he participated from the late 1890s onwards. Tai's research into the work of Anton Pannekoek led him to state the following:

In determining the structure of the galaxy, Pannekoek did not follow the footsteps of his nineteenth-century colleagues who developed grand schemes of the distribution of stars through mathematical formulae. Instead Pannekoek acknowledged the irregular and complicated structure of the Milky Way and stressed the importance of investigating the particularities. [...] The complete system that followed from the research was created bottom-up, by collecting and assembling the particularities, without the immediate necessity of an overarching structure.¹

Tai further holds that this astronomical method also resonates in Pannekoek's council communist view, which held that society ought to be structured "bottom-up," by self-organized workers' councils, instead of being governed by a dominant state bureaucracy. Transcending the political particularities of Pannekoek's time, Voss does not simply apply Pannekoek's bottom-up method of drawing the night sky to his own artistic work. In Voss's perception, the inverted night sky drawing with charcoal on paper also reads like an inversion of seemingly unchangeable, absolute natural laws. His installation points to the transience of sensorial perceptions, working conditions, and social relations that might appear natural to us today.

The exhibition *Inverted Night Sky* results from conversations with astronomers, historians, students, and friends about the image of the Milky Way. Over the past three years,

Jeronimo Voss, *Inverted Night Sky*, 2016. Single channel full-dome projection, video installation, duration 10' loop

Voss has collected visual and sonic materials such as photographs, sound files, and text fragments, which were then edited by means of digital and analogue techniques into three interrelated works: the video installation *Inverted Night Sky*, the series of slides *Aspects of the Milky Way*, and the soundscape *Relativistic Working Time*, the latter of which Voss developed with Martin Stiehl and Jessica Sehrt, two of his artistic collaborators in the Realism Working Group.

Jeronimo Voss
Inverted Night Sky, 2016
Full-dome video projection, 300 cm

Inverted Night Sky consists of a full-dome video projection in which the artist blends the view of the stars with a still reflection on the historical and economic realities of time, more precisely, Newtonian absolute time, which dictates the structure of the working day. Voss speculates on what he calls a radically different "economy of time" by translating his research into a digital montage of statements and images, where, as a text line in the video reads, "true wealth is silence of time."

He constructs a view of the night sky projected into a dome installation that is inspired by the Zeiss Planetarium projection of Pannekoek's Milky Way drawings. After experimenting with various dome constructions in the recent years, Voss has now found a mobile display solution. Thanks to his collaboration with the Anton Pannekoek Institute for Astronomy and the Dongemond College in Raamsdonksveer, *Inverted Night Sky* is based on a lightweight dome construction of negative air pressure as well as an optical fish-eye lens recording and projection.

Astronomie in Amsterdam. De houtschooltekening toont een beeld van de Melkweg en zijn kenmerkende lichtintensiteiten en structuren in negatief: zwart op wit in plaats van wit op zwart. Geïntrigeerd door kwesties rondom de relatie tussen Pannekoeks werk als astronoom en zijn socialistische engagement, raakte Voss in gesprek met wetenschapshistoricus Chaokang Tai. Tai stelt dat de methoden die Pannekoek gebruikte in zijn onderzoek naar het sterrenstelsel duidelijk gerelateerd zijn aan de communistische debatten waarin hij deelnam vanaf de late jaren 1890. Tai's onderzoek naar het werk van Pannekoek bracht hem tot de volgende uitspraak:

Bij het bepalen van de structuur van de Melkweg volgde Pannekoek niet de weg van zijn negentiende-eeuwse collega's, die grootste schema's van de verdeling van de sterren ontwikkelden door middel van wiskundige formules. In plaats daarvan erkende Pannekoek de onregelmatige en complexe structuur van de Melkweg en benadrukte hij het belang van onderzoek naar de specifieke kenmerken. [...] Het complete systeem dat volgde uit zijn onderzoek kwam tot stand volgens een *bottom-up* benadering waarbij de bijzonderheden werden verzameld en samengebracht, zonder de onmiddellijke noodzaak van een overkoepelende structuur.¹

Tai stelt daarnaast dat deze astronomische methode ook resoneert in Pannekoeks communistische overtuiging, namelijk dat de samenleving *bottom-up* zou moeten worden gestructureerd vanuit zelfgeorganiseerde arbeidersbewegingen, in plaats van te worden bestuurd door een dominante staatsbureaucratie. De politieke bijzonderheden van Pannekoeks tijd daargelaten, betreft Voss Pannekoeks *bottom-up* ideeën op zijn eigen werk. Zijn installatie benadrukt de vergankelijkheid van zintuiglijke waarnemingen, arbeidsomstandigheden en sociale relaties die ons vandaag de dag normaal toeschijnen.

Jeronimo Voss
Aspects of the Milky Way, 2016
Acrylic slides in metal frames, 100 x 76 cm each

In this installation, translucent glass slides form a three-dimensional slide show with moveable poster frames. On each glass slide, Voss has printed selected images and fragments from his research about the Milky Way drawings found in the Anton Pannekoek Institute. The frames can be browsed through and observed from different perspectives. The glass slides function as moveable layers that blend into each other. *Aspects of the Milky Way* turns the well-known format of the slide show into an independent image montage. Voss's installation of slides has the appearance of transparent pages of a book that a visitor can skim through layer by layer.

Jeronimo Voss with Martin Stiehl and Jessica Sehrt
Relativistic Working Time, 2016
Soundscape
Acrylic sound dome, 120 cm

The sound installation *Relativistic Working Time* is based on pulsed electromagnetic radiation emitted by neutron stars (pulsars) from different regions of the Milky Way. In the Anton Pannekoek Institute for Astronomy the radiation of these pulsars was translated into audible beats. This data is part of the institute's research into the possibilities of gravitational wave detection. With its international collaborators and within a few years, the institute expects to reach enough sensitivity to detect long gravitational waves produced by highly energetic gravitational interactions – such as the merger of supermassive black holes when galaxies collide. The recent detection of gravitational waves by an international group of astronomers, confirms a major

De tentoonstelling 'Inverted Night Sky' kwam tot stand na gesprekken met astronomen, historici, studenten en vrienden over het beeld van de Melkweg. De afgelopen drie jaar heeft Voss visueel en sonisch materiaal zoals foto's, geluidsbestanden en tekstfragmenten verzameld om ze vervolgens met behulp van digitale en analoge technieken te monteren in drie onderling verbonden werken: de video-installatie *Inverted Night Sky*, de laatste posterframes *Aspects of the Milky Way*, en de soundscape *Relativistic Working Time* die werd ontwikkeld in samenwerking met Martin Stiehl en Jessica Sehrt, twee van Voss' artistieke samenwerkingspartners uit de Realism Working Group.

Jeronimo Voss
Inverted Night Sky, 2016
Koepelvullende videoprojectie, 300 cm

Inverted Night Sky bestaat uit een koepelvullende videoprojectie waarin de kunstenaar het kijken naar de sterren combineert met een reflectie op de historische en economische realiteit van de tijd, de Newtoniaanse absolute tijd om precies te zijn, die nog steeds de indeling van de werkdag dicteert. Voss speculeert over wat hij een radicaal andere "economie van de tijd" noemt door zijn onderzoek te vertalen naar een digitale montage van statements en beelden waarin de zin "true wealth is silence of time" als een tekstregel terugkeert in de video.

Hij construeert een weergave van de sterrenhemel en projecteert deze in een koepelconstructie die is geïnspireerd op de Zeiss Planetarium projecties van Pannekoeks tekening van de Melkweg. Na in de afgelopen jaren te hebben geëxperimenteerd met verschillende koepelconstructies heeft Voss nu een mobiele oplossing gevonden. Dankzij een samenwerking met het Anton Pannekoek Instituut voor Astronomie en het Dongemond College in Raamsdonksveer

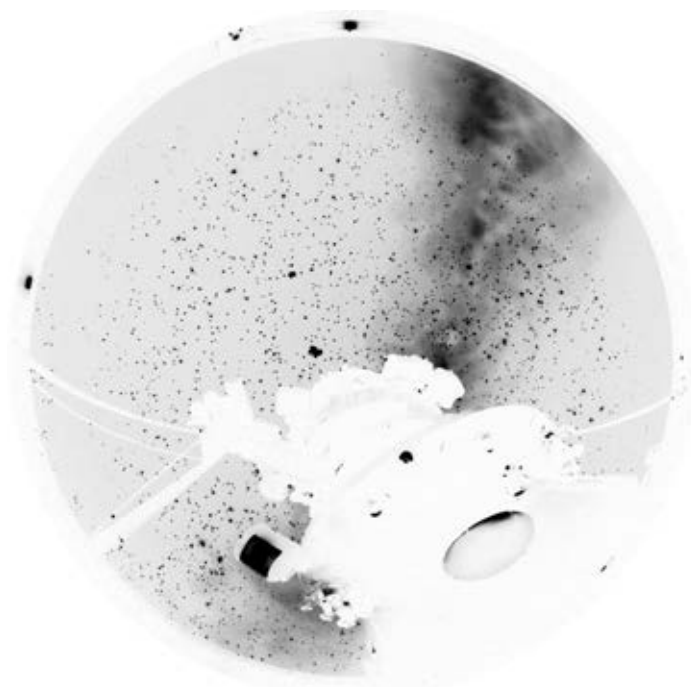
maakt *Inverted Night Sky* gebruik van een lichtgewicht koepelconstructie en een optische fish-eye lens opname- en projectietechniek.

Jeronimo Voss
Aspects of the Milky Way, 2016
Acrylaat dia's in posterframes, 100 x 76 cm

In deze installatie vormen doorzichtige, scharnierende posterframes een driedimensionale diavoorstelling. Op elk glazen frame heeft Voss beelden en teksten geprint die hij selecteerde uit zijn onderzoek naar de tekeningen van de Melkweg in het Anton Pannekoek Instituut. Door de frames kan gebladerd worden en ze kunnen vanuit verschillende hoeken bekeken worden. De frames van acrylaat fungeren als beweegbare lagen die langzaam in elkaar overgaan. *Aspects of the Milky Way* transformeert de alomtegenwoordige diavoorstelling in een autonome beeldmontage. Voss' dia-installatie lijkt op een boek met transparante pagina's waardoor de bezoeker laag voor laag kan bladeren.

Jeronimo Voss met Martin Stiehl en Jessica Sehrt
Relativistic Working Time, 2016
Soundscape
Acrylic sound dome, 120 cm

De geluidsinstallatie *Relativistic Working Time* is gebaseerd op pulserende elektromagnetische straling uitgezonden door neutronensterren (pulsars) vanuit verschillende regio's van de Melkweg. De straling van deze pulsars werd in het Anton Pannekoek Instituut voor Astronomie vertaald in klanken. De data maakt deel uit van het onderzoek van het Instituut naar de mogelijkheden van de detectie van gravitatiegolven. Samen met internationale samenwerkingspartners verwacht het Instituut binnen een paar jaar voldoende gevoeligheid te bereiken om de lange gravitatiegolven geproduceerd door

Jeronimo Voss, *Inverted Night Sky, 2016*. Single channel full-dome projection, video installation, duration 10' loop

prediction of Albert Einstein's general theory of relativity from 1915.

The installation also contains an abstraction of the analogy said to be coined by Einstein to explain relativity: "When you sit with someone who is dear to you for two hours you think it's only a minute, but when you sit on a hot stove for a minute you think it's two hours." In *Relativistic Working Time* Jessica Sehart, Martin Stiehl, and Jeronimo Voss further relate to their ongoing discussion on economies of time in the *Realism Working Group*².

Notes

- 1 Tai, Chaokang (2013) *Anton Pannekoek on the Structure of the Milky Way: Epistemic and Socialist Virtues in Twentieth Century Astronomy* (MA thesis), Institute for History and Foundations of Science, Utrecht University.
- 2 realismworkinggroup.org

Jessica Sehart works in interdisciplinary projects, including painting and multimedia sound installations.
www.jessicasehart.com

Martin Stiehl works as a graphic designer and artist in Frankfurt/Main. As co-founder of the Institut für Gebrauchsgrafik he develops design strategies in scientific, social and artistic contexts since 2011.

hoogenergetische gravitationele interactie op te sporen – zoals de fusie van zwarte gaten wanneer sterrenstelsels botsen. De recente ontdekking van gravitatiegolven door een internationale groep astronomen bevestigt een belangrijke voorspelling die besloten ligt in Albert Einsteins algemene relativiteitstheorie uit 1915.

De installatie bevat ook een abstractie van de analogie die werd bedacht door Einstein om relativiteit uit te leggen: "Als je twee uur lang naast iemand zit die je dierbaar is, dan lijkt het slechts een minuut te duren, maar wanneer je één minuut op een hete kachel zit, lijkt dat wel twee uur te duren." In *Relativistic Working Time* borduren Jessica Sehart, Martin Stiehl en Jeronimo Voss voort op hun langlopende discussie over de economie van de tijd die zij voeren in de *Realism Working Group*².

Noten

- 1 Tai, Chaokang (2013) *Anton Pannekoek on the Structure of the Milky Way: Epistemic and Socialist Virtues in Twentieth Century Astronomy* (MA thesis), Institute for History and Foundations of Science, Utrecht University.
- 2 realismworkinggroup.org

Jessica Sehart ontwikkelt interdisciplinaire projecten die onder meer bestaan uit schilderijen en multimediale geluidsinstallaties.
www.jessicasehart.com

Martin Stiehl werkt als grafisch vormgever en kunstenaar in Frankfurt am Main. Als mede-oprichter van het Institut für Gebrauchsgrafik ontwikkelt hij sinds 2011 ontwerpstrategieën in wetenschappelijke, sociale en artistieke contexten.

Stedelijk Museum is planning to reposition Stedelijk Museum Bureau Amsterdam

The Stedelijk Museum is working on plans to reposition the Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (SMBA), the museum's project space in the heart of the city. "In view of the changes that have swept the art world in recent years, the time has come to reconsider the position of SMBA. Digital developments, globalization and the participation of makers and visitors are now a vital part of the art world. Boundaries are being redrawn, and we're eager to embrace and respond to those developments," says Stedelijk director Beatrix Ruf. "To enhance the contemporary art world, in which independent presentation institutes are facing challenges, we aim to provide an answer to what is currently lacking, and needed, in the city." In 1993, SMBA was established on the Rozenstraat, as an exhibition

space specifically for artists in Amsterdam, and on that basis, developed an international policy. SMBA was founded in 1993 on the Rozenstraat as a platform for young talent. Beatrix Ruf: "When SMBA was launched over twenty years ago, emerging artists had few opportunities to present their work in Amsterdam. Now, that's no longer the case. Contemporary issues and ideas are central to the activities and thinking of the Stedelijk Museum. In considering a renewed version of / successor to SMBA, we feel it's important to have a location in Amsterdam that complements our own museum practice, the program in the capital, and the polyphony of nationalities within this dynamic context. This allows us to create greater added value for the city, and for the national and international art world, too." SMBA's program will continue to run until 2016. This year, the search for a new location begins, with an opening scheduled for 2017.

Stedelijk Museum werkt aan herpositionering Stedelijk Museum Bureau Amsterdam

Het Stedelijk Museum gaat plannen ontwikkelen voor een herpositionering van Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (SMBA), de dependance van het Stedelijk Museum in de binnenstad. "De afgelopen jaren is de situatie in de kunstwereld zodanig veranderd, dat er behoefte is aan een herpositionering van SMBA. Digitale ontwikkelingen, globalisering en participatie van makers en bezoekers zijn niet meer weg te denken. Grenzen vervagen en het is spannend om daar een nieuw antwoord op te bedenken", zegt Stedelijk-directeur Beatrix Ruf. "Ter versterking van het hedendaagse kunstveld, waarin de onafhankelijke presentatie-instituten het niet makkelijk hebben, willen we een antwoord geven op wat er nu mist en nodig is in de stad." SMBA werd in 1993 in de Rozenstraat opgericht als

tentoonstellings-ruimte specifiek voor kunstenaars in Amsterdam, en heeft op basis daarvan een internationaal beleid ontwikkeld. SMBA werd in 1993 in de Rozenstraat opgericht als plek voor jong talent. Beatrix Ruf: "Toen SMBA ruim twintig jaar geleden gelanceerd werd, hadden jonge kunstenaars nog niet veel mogelijkheden om hun werk te tonen in Amsterdam. Dat is nu heel anders. Het hedendaagse staat centraal in de activiteiten en het denken in het Stedelijk Museum. In het denken over een vernieuwd / opvolger van SMBA vinden we het belangrijk om in Amsterdam een plek te hebben die een aanvulling is op onze eigen institutionele praktijk, het programma in de stad en de polyfonie aan nationaliteiten in deze spannende context. Zo kunnen we een grotere meerwaarde creëren voor de stad en het (inter)nationale kunstenveld." SMBA zal tot 1 juli 2016 een programma bieden. Er wordt gezocht naar een nieuwe locatie, met de intentie die per 2017 te openen.

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam
Rozenstraat 59, 1016 NN Amsterdam
t +31 (0)20 4220471
f +31 (0)20 6261730
www.smba.nl / mail@smba.nl

Open: woensdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur. Dinsdag alleen op afspraak / Wednesday – Sunday from 11 a.m. to 5 p.m. Tuesdays by appointment only.

Ontvang ook de SMBA email-nieuwsbrief via www.smba.nl / Sign up for the SMBA email newsletter at www.smba.nl

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam is een activiteit van het Stedelijk Museum Amsterdam / Stedelijk Museum Bureau Amsterdam is an activity of the Stedelijk Museum Amsterdam
www.stedelijk.nl

Colophon / Colophon
Coördinatie / Co-ordination:
Rosa de Graaf
Teksten / Texts: Jelle Bouwhuis,
Rosa de Graaf
Vertaling / Translation EN-NL:
Manon van den Blik
Taalredactie / Language Editing:

Manon van den Blik, Jelle Bouwhuis, Rosa de Graaf
Design: Mevis & Van Deursen i.s.m. Nina Støttrup Larsen
Druk / Printing: die Keure, Brugge
SMBA: Jelle Bouwhuis (director), Rosa de Graaf (assistant curator) Manon van den Blik (production manager), Marijke Botter (office manager / receptionist)
Productieteam tentoonstelling / Production team exhibition:
Jaap Vreeling (NOVA), Sajoscha Talirz, Bonno van Doorn and Eric Von Robertson

Jeronimo Voss – *Inverted Night Sky* is mede mogelijk gemaakt door / is made possible by Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK), Gesellschaft zur Förderung der Westfälischen Kulturarbeit e.V. (GwK), Institut für Auslandsbeziehungen (IfA), en/and the Anton Pannekoek Institute (API).

